

‘Door de bomen het bos weer zien | 2’

Boombeleid Landgoed De Stille Wille

Voorwoord

In 2016 verscheen het “Groenplan voor Landgoed De Stille Wille met als wervende titel “Door de bomen het bos weer zien”. Feitelijk was het een verkorte en vereenvoudigde weergave van de “Groenvisie en verjonging van het bomenbestand op Landgoed De Stille Wille”, dat als afstudeerproject werd geschreven door de HAS-studenten Rutger Veraa en Roy Koppers.

Tien jaar later wordt het tijd voor een update. Veel is er veranderd, de Stille Wille heeft naast een recreatieve bestemming ook de functie ‘specifieke vorm van wonen - permanent wonen toegestaan’ gekregen en heeft zich ontwikkeld tot de groenste wijk van de gemeente Oirschot. Tegelijkertijd zijn door nieuwbouw veel bomen verloren gegaan en hebben zowel droogte als wateroverlast fors huisgehouden onder met name de vroeger talrijk aanwezige fijnsparren, lariksen en tamme kastanjes. Ook bleek op vele percelen dat wonen in het bos met steeds verder opgroeiende bomen te leiden tot te veel schaduw of zelfs schade aan diverse huizen.

Omdat we als bewoners en management van Landgoed De Stille Wille een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben om onze belangrijkste toegevoegde waarde, het bos, te behouden hebben we het beleid voor het beheer, behoud en uitbreiding van het bomenbestand geactualiseerd in deze vernieuwde brochure “Door de bomen het bos weer zien | 2”.

Met dank aan de commissie Natuurbeheer | Anneke Scholte, Lilian Suyskens, Helmi Schoof, Ger Dragstra en Kees Boele.

Hebt u een vraag of opmerking? Stuur dan een mail naar natuur@stillewille.nl

Wil van Loon,

Manager Landgoed | Stille Wille Brabant

Oost West Middelbeers, 2026

Inhoud

Voorwoord.....	2
Reikwijdte	4
Inleiding	4
Deel 1.....	5
Landgoed Stille Wille - een leefbaar en bosrijk landgoed': achtergronden	5
Uitgangspunten bomen beheer Landgoed De Stille Wille	5
Deel 2. Regels inzake het aanvragen en verlenen van een kapvergunning	7
2.1. Aanvragen kapvergunning	7
2.2. Compensatie na het kappen	7
2.3. Sancties bij het niet naleven van de regels.....	8
Slotwoord	9
Bijlage I: Inspiratielijst voor (compensatie) bomen	10
Bijlage 2: Begrippenlijst	11
Bijlage 3: Taken, Rollen en Verantwoordelijkheden	12

Reikwijdte

Dit document is van toepassing op alle bewoners en gebruikers van landgoed De Stille Wille te Oost-, West- en Middelbeers. Dit omvat dus de perceeleigenaren, erfpachters, huurders, LSW en SWB. De regels zijn verplicht bij het kappen van bomen, de daarmee verbonden herplant, onderhoud en compensatie, zowel op particuliere percelen als op de niet in erfpacht uitgegeven gronden.

Inleiding

De Stille Wille is meer dan een landgoed; het is een plek waar mensen samenleven in een groene, bijzondere omgeving. Om deze kwaliteit te behouden, is het belangrijk dat we als gemeenschap afspraken maken en elkaar daarin ondersteunen. Het boombeleid helpt ons om samen keuzes te maken die recht doen aan de natuur én aan het woongenot van iedereen. Heldere regels geven richting, maar vooral zorgen ze voor eerlijkheid en transparantie. Zo voorkomen we willekeur en creëren we vertrouwen. Door samen te werken en elkaar te respecteren, houden we De Stille Wille veilig, mooi en leefbaar – nu en in de toekomst.

Met de “Door de bomen het bos weer zien” 2016 werden de eerste contouren van beleid om het bestaande bos te behouden en versterken geschetst. Aan de hand daarvan werden regels afgesproken om met name op de woonpercelen een minimaal aantal bomen te behouden. Tegelijkertijd werd een halt toegeroepen aan de massale aanplant van Amerikaanse eiken. Eens werd deze boom gezien als een ideale boom waarmee de omvorming van een deels leeg gekapt naaldbos naar een loofbos binnen enkele tientallen jaren gerealiseerd kon worden. Inheemse zomereik en beuk bleken echter niet opgewassen tegen de enorme groeikracht en snelle vermeerdering van deze boom. Daarnaast werd duidelijk dat deze exoot nauwelijks bijdraagt aan de toch al bedreigde biodiversiteit.

Een tweede aanleiding voor een herziening waren de bestaande regels rond kap en herplant. Een standaard beoordeling van aanvragen voor kap bleek lastig uitvoerbaar en herplant werd niet altijd uitgevoerd.

De doelen zijn:

- Behoud en waar nodig verbeteren van de kwaliteit van het bomen- en groenbestand op zowel particuliere percelen als op de niet in erfpacht uitgegeven gronden beheerd door de exploitatie organisatie Stille Wille Brabant (SWB).
- Het versterken en stimuleren van natuurwaarden en biodiversiteit
- Het optimaliseren van de leefbaarheid in en op Landgoed Stille Wille.

Deel 1.

Landgoed Stille Wille – ‘Een leefbaar en bosrijk landgoed’: Achtergronden

Het beheer en behoud van de belangrijkste toegevoegde waarde van Landgoed De Stille, wonen in het groen, kunnen we niet los zien van verleden, heden en toekomst.

Aan het verleden hebben we onze uitgeloogde zandgrond te danken. Eens opgestoven op grint en leemrijke afzettingen in de laatste ijstijd, vervolgens begroeid met gemengd loofbos en na de komst van de mens geleidelijk veranderd in een enorm heideveld. Kap, steken van zoden, begrazing en regen zorgden voor een steeds verdere uitloging van de bodem zodat uiteindelijk kalk- en mineraalarm zand overbleef. Toen in 1880 naaldbos geplant werd op de heide verzuurde de bodem nog verder.

Het heden is feitelijk begonnen met de verwerving van het niet langer rendabele bosperceel door de familie de Jong. Aan het wandelbos is te zien dat er in die tijd al loofbomen als zomereik, berk maar ook Amerikaanse eik aanwezig waren. Een laanstructuur werd aangelegd, 327 woningen gerealiseerd en een recreatieterrein verscheen in het groene hart van de Stille Wille. Om toch het wonen in het groen niet verloren te laten gaan werden in verkoopovereenkomsten vastgelegd dat er een minimaal aantal bomen zou moeten blijven staan. Het wandelbos was bij de vergunningverlening van het recreatiepark aangewezen voor natuurontwikkeling en kreeg een plek in de verder te ontwikkelen ecologische verbindingszone richting Landgoed Baest. Op uitkap van exoten als Amerikaanse eik en Douglas spar en aanplant van jonge loofbomen na werd er verder geen beheer gevoerd.

Voor de toekomst van het landgoed moet er rekening gehouden worden met een aantal externe factoren zoals klimaatverandering met enorme droogte maar ook zware regenval tot gevolg en het gegeven dat het landgoed als een eiland in een intensief gebruikt landbouwareaal ligt. Zeker in de komende jaren blijft hoge stikstofdepositie op ons landgoed een gegeven.

Uitgangspunten bomen beheer Landgoed De Stille Wille

- Behoud van een leefbaar landgoed met laanstructuren, bosrijke tuinen en het wandelbos.
- Versterking van biodiversiteit door gericht beheer op vervanging van exoten door inheemse boomsoorten in het wandelbos, recreatieterreinen en de lanen. Daarbij wordt niet gekozen voor uitkap maar vervanging bij natuurlijke sterfte of het vrij zetten van met name zomereik, beuk en tamme kastanje.
- Bodemverbetering door aanplant of stimuleren van aanplant van boomsoorten met snel verterend blad, eventueel aangevuld met steenmeel of bekalken.
- Bescherming van het bestaande bomenbestand waarbij kap alleen toegestaan wordt als:
 - Er sprake is van direct gevaar voor omwonenden en/of verkeer
 - Er sprake is van natuurlijke sterfte
 - Er ernstige en aantoonbare schade is door wortel uitgroei aan bestaande bebouwing
 - Natuurlijke uitgroei belemmerd wordt doordat bomen te dicht op elkaar geplant zijn.
 - Er sprake is van nieuw- of verbouw waarbij bestaande bomen letterlijk in het in de Omgevingsvergunning genoemde bouwvlak staan. In dit geval dient binnen een jaar na oplevering passende vervangende aanplant gerealiseerd te zijn.

Om het bomenbeheer in goede banen te leiden en ons bosrijke landgoed te behouden zijn regels opgesteld die gelden voor perceeleigenaren, erfpachters, de exploitatie organisatie en de landgoed eigenaar.

Daarbij moet rekening gehouden worden met:

- Het wettelijk kader vastgelegd in o.a. het omgevingsplan en getoetst door de gemeente.
- Lokaal beleid, verordeningen en regelgeving van de gemeente
- De bestaande regels voor het minimaal aantal bomen per perceel zoals vastgelegd in de eerdere versie van dit document blijven gehandhaafd.¹

Perceeloppervlak	Minimum aantal bomen
Perceel tot 400 m²:	minimaal 2 grote bomen of 3 kleinere bomen ²
Perceel van 400 m² - 600m²:	minimaal 3 bomen, waarvan minimaal 1 grote
Perceel meer dan 600-800 m²:	minimaal 4 bomen, waarvan minimaal 2 grote bomen
Perceel boven 800 m²:	aantal bomen wordt ter plekke beoordeeld

¹ Zoals hierboven beschreven, is het kappen van bomen uitsluitend toegestaan in uitzonderlijke situaties. Het voldoen aan het minimale aantal bomen op een perceel vormt daarbij géén zelfstandige grond om kap toe te staan.

² Voor voorbeelden zie Bijlage I: Inspiratielijst voor (compensatie) bomen

Deel 2. Regels inzake het aanvragen en verlenen van een kapvergunning

2.1. Aanvragen kapvergunning

- Het indienen van een [aanvraag kapvergunning](#) kan alleen digitaal via de website van het landgoed bij SWB, met gebruikmaking van het daartoe beschikbare formulier en bijbehorende foto's (schriftelijk in uitzonderingsgeval).
- Landgoed De Stille Wille hanteert het principe dat er tussen 15 maart en 1 september geen groot onderhoud aan bomen wordt gedaan en tussen 15 maart en 15 september niet gekapt mag worden vanwege de noodzakelijke rust voor broedende vogels en bijvoorbeeld vleermuiskolonies. Alleen in noodgevallen kan van deze regel afgeweken worden. Daaronder wordt verstaan:
 - Stormschade
 - Tak- of stambreuk door andere oorzaken
 - Direct gevaar voor de omgeving.
- Jaarlijks worden twee beoordelingsrondes gemaakt door de manager bijgestaan door een bioloog en/of een andere deskundige. De data hiervoor liggen tussen 1 en 15 september en 1 februari en 15 februari (afhankelijk van de beschikbaarheid van de adviseurs). Zij leggen het aantal bomen op het perceel vast. Zij adviseren vervolgens de manager die de uiteindelijke beslissing neemt. Bij twijfel wordt de werkgroep Ecologie om advies gevraagd.
- SWB checkt of er een gemeentelijke vergunning nodig is. Als dit inderdaad noodzakelijk is zal de manager voor percelen in erfpacht, als gemachtigde van de grondeigenaar, de aanvraag verzorgen. Als het gaat om een perceel in eigendom van de bewoner zal deze zelf zijn aanvraag moeten indienen. In alle gevallen zijn de kosten voor rekening van de aanvrager, Voor verdere informatie wordt verwezen naar de gemeentelijke website.
- Een kapvergunning wordt niet verleend als het een beschreven monumentale boom of boom die aangeplant is als hoekmarkering betreft.
- Een kapvergunning wordt alleen verleend als het minimale aantal bomen zoals hierboven beschreven, op betreffend perceel overblijven of als er een vooraf getekende compensatiemaatregel afgesproken is.
- Een verleende kapvergunning heeft een maximale geldigheidsduur van één kapseizoen.
- Verleende kapvergunningen worden gepubliceerd op de website van Landgoed De Stille Wille. U krijgt schriftelijk de kapvergunning toegezonden, wanneer de gehele procedure doorlopen is.
- Voor bomen op grond van de Landgoedeigenaar zijn de in dit document opgenomen regels van toepassing.

OPMERKING: Regulier onderhoud aan bomen is niet vergunning plichtig, maar dient wel binnen de periode van 1 september tot uiterlijk 15 maart uitgevoerd te worden. Vorm-snoei en kandelaberan van bomen van grote bomen is niet toegestaan.

2.2. Compensatie (herplantplicht) na het kappen

Wanneer niet kan worden voldaan aan voorwaarden genoemd bij de [Uitgangspunten bomen beheer Landgoed De Stille Wille](#) wordt een kapvergunning alleen verleend als er bij de aanvraag ook een groen-compensatieplan is bijgevoegd. Het compensatieplan dient door de exploitatieorganisatie te

worden goedgekeurd en zal nadien worden gebruikt om te beoordelen of de compensatie volgens afspraak is uitgevoerd. Uiteraard adviseert de exploitatieorganisatie u graag over de mogelijkheden.

Voor de compensatie zijn de volgende voorwaarden van toepassing.

- Na compensatie groeit er nog het minimale aantal bomen op het perceel
- Bomen die ter compensatie worden aangeplant, staan op minimaal vijf meter van andere bomen en op minimaal drie meter van de perceelgrens
- In het uitzonderlijke geval dat 3 of meer bomen gekapt worden, dient minimaal 70% van de compensatie uit inheemse bomen te bestaan (zie ook bijlage 1 “Inspiratie voor bomen” bij dit document)
- De bomen hebben voldoende groeiruimte om tot een volwassen boom uit te groeien
- Bij de aanplant wordt grondverbetering uitgevoerd om de bomen een goede groeistart te geven
- Bomen die worden aangeplant, zijn gezond en hebben bij aanplant een stamomtrek van minimaal 16-18 cm
- Bomen en heesters die ter compensatie worden geplant, dienen in principe een maand na de kap aangeplant te worden tenzij het plantseizoen dit nog niet toelaat. In dit geval wordt het uitgevoerd zodra dit mogelijk is.
- Voor deze compensatie wordt een waarborgsom à € 300 per boom in rekening gebracht. Deze wordt na aanplant en na aanleveren van fotografisch bewijs teruggestort.

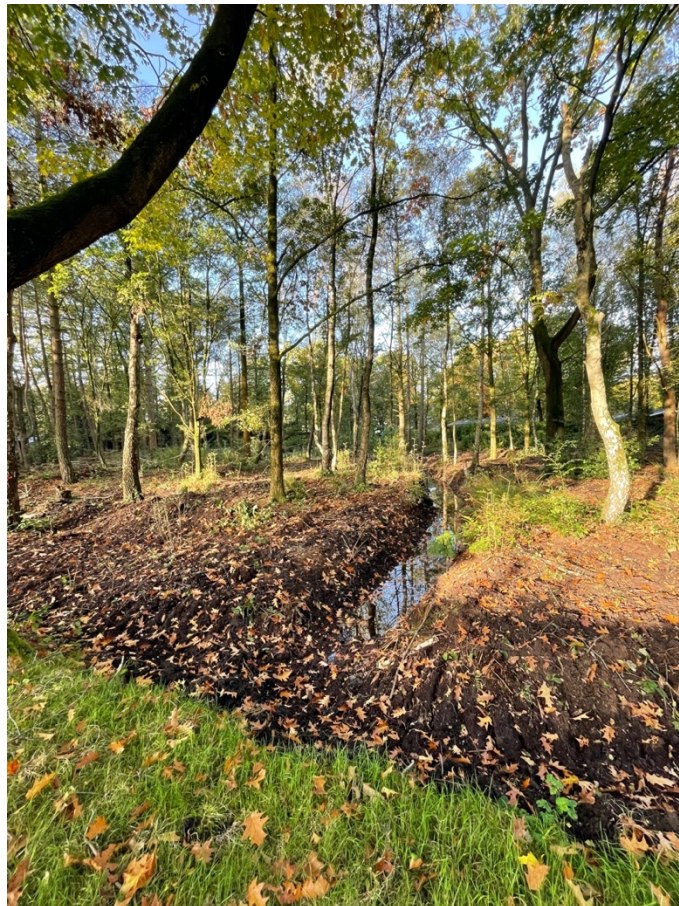
2.3. Sancties bij het niet naleven van de regels

Om het bomenbestand van Landgoed De Stille Wille duurzaam te behouden en de naleving van de regels te waarborgen, zijn de volgende sancties van toepassing wanneer mensen handelen in strijd met de vastgestelde regels:

- Indien bomen worden gekapt zonder geldige vergunning of buiten de toegestane periode, wordt een herplantplicht opgelegd van minimaal twee gelijkwaardige bomen per ongeoorloofd gekapte boom. Deze herplant dient binnen één plantseizoen na constatering van de overtreding te worden uitgevoerd.
- Naast de herplantplicht wordt een boete van € 750,- per ongeoorloofd gekapte boom opgelegd ter dekking van herstel- en beheerkosten. Bij herhaalde overtreding kan dit bedrag worden verdubbeld en kan de manager besluiten toekomstige aanvragen voor een kapvergunning tijdelijk niet in behandeling te nemen.
- Wanneer na een verleende kapvergunning binnen de gestelde termijn geen, onvoldoende of onjuiste vervangende aanplant is gerealiseerd of onvoldoende bewijs daarvan is geleverd, wordt de eerder betaalde waarborgsom van € 300,- per boom niet terugbetaald.
- De ingehouden waarborgsommen worden ingezet voor herplant of biodiversiteitsversterking elders op het landgoed.
- Bij ernstige of herhaalde overtreding kan de manager namens de exploitatieorganisatie besluiten dat gedurende een periode van maximaal drie jaar geen nieuwe aanvragen voor een kapvergunning in behandeling worden genomen voor het betreffende perceel.
- De beslissing tot het opleggen van een sanctie wordt genomen door de manager van Landgoed De Stille Wille, na advies van de werkgroep Ecologie.
- Tegen een opgelegde sanctie kan binnen vier weken na dagtekening schriftelijk bezwaar worden ingediend bij de exploitatieorganisatie.
- Sancties worden gepubliceerd op de website van Landgoed De Stille Wille.

Slotwoord

Landgoed De Stille Wille is uitgegroeid tot een unieke groene parel met ruimte voor natuur en mens. Wonen in het bos is en blijft een kernkwaliteit waarvoor we met elkaar verantwoordelijk zijn. Samen houden we De Stille Wille groen.

Bijlage I: Inspiratielijst voor (compensatie) bomen

Keuzecriteria: goed voor de biodiversiteit, passend bij een zandige, droge bodem, snel verterend blad voor verbetering van de strooisel laag

Grote bomen

- Zomereik (*Quercus robur*)
- Ruwe berk (*Betula pendula*)
- Beuk (*Fagus sylvatica*)
- Gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*)
- Veldesdoorn / Spaanse aak (*Acer campestre*)
- Zoete kers (*Prunus avium*)
- Paardenkastanje (*Aesculus hippocastaneum*)
- Tamme kastanje (*Castanea sativa*) – let op: gevoelig voor “natte voeten
- Haagbeuk (*Carpinus betulus*)”
- Zwarte els (*Alnus glutinosa*) – let op: gevoelig voor te droge voeten
- Grove den – *Pinus sylvestris*
- Ratelpopulier – *Populus tremula*
- Gewone linde (*Tilia x europaea*)
- Iep, alle soorten – *Ulmus* sp.
- Es – *Fraxinus excelsior*

Kleine bomen

- Hulst (*Ilex aquifolium*)
- Meidoorn (*Crataegus monogyna*)
- Krentenboompje (*Amelanchier lamarckii*)
- Kardinaalsmuts (*Euonymus europaeus*)
- Hazelaar (*Corylus avellana*)
- Europese vogelkers (*Prunus padus*)
- Vuilboom / sporkenhout (*Rhamnus catharticus*)
- Grauwe wilg – *Salix cinerea*
- Schietwilg – *Salix alba*
- Katwilg – *Salix viminalis*
- Boswilg – *Salix caprea*
- Geoorde wilg – *Salix aurita*
- Vlier – *Sambucus nigra*

Bijlage 2: Begrippenlijst

Beheer

Het geheel van maatregelen en activiteiten die nodig zijn om:

- De kwaliteit van het bomen- en groenbestand te verbeteren en te behouden (gezonde bomen, veilige standplaatsen, voorkomen van overlast zoals takval).
- De leefbaarheid op het landgoed te waarborgen (aantrekkelijke woonomgeving, ecologische waarde, veiligheid en groenbeleving).

Biodiversiteit

De verscheidenheid aan planten, dieren en micro-organismen in een ecosysteem. Het behoud en versterken van biodiversiteit is een kernwaarde van het landgoed, omdat het bijdraagt aan een gezonde en veerkrachtige natuur.

Broedseizoen

De periode waarin vogels en andere dieren broeden en rust nodig hebben. Binnen het landgoed geldt een kapverbod van 15 maart tot 1 september om verstoring van fauna te voorkomen.

Compensatieplan

Een plan waarin wordt vastgelegd hoe bomen die gekapt worden, worden gecompenseerd door nieuwe aanplant. Dit plan moet voldoen aan de voorwaarden in dit beleid.

Exoten

Boom- en plantsoorten die van nature niet in Nederland voorkomen, zoals de Amerikaanse eik, watercrassula en Japanse Duizendknoop. Deze soorten dragen vaak minder bij aan biodiversiteit en kunnen inheemse soorten verdringen.

Inheemse soorten

Boom- en plantensoorten die van nature in Nederland voorkomen, zoals zomereik, beuk en lijsterbes. Deze soorten zijn belangrijk voor het behoud van biodiversiteit omdat ze een rol spelen voor veel verschillende plant- en diersoorten.

Kapaanvraag

Een formeel verzoek om één of meerdere bomen te mogen kappen. Dit moet worden ingediend bij de exploitatieorganisatie (SWB) en voldoen aan dit beleid.

Monumentale boom

Een boom die op de gemeentelijke lijst van beschermde bomen staat en niet gekapt mag worden.

Plantseizoen

De periode waarin bomen en struiken optimaal kunnen worden aangeplant. Voor Landgoed De Stille Wille geldt doorgaans: 1 november tot 15 maart, afhankelijk van weersomstandigheden en bodemgesteldheid.

Bijlage 3: Taken, Rollen en Verantwoordelijkheden

Perceeleigenaren: gebruikers en bewoners met grond in eigendom op De Stille Wille.

Erfpachters: gebruikers en bewoners van percelen op basis van erfpachtcontracten.

Huurders: gebruikers en bewoners die een woning huren op het landgoed.

Exploitatieorganisatie Stille Wille Brabant (SWB): verantwoordelijk voor het beheer van gemeenschappelijke gronden, lanen en het wandelbos.

Werkgroep Ecologie: groep van vrijwilligers verbonden aan De Stille Wille die adviseert over biodiversiteit, natuurwaarden en ecologische samenhang.

Gemeente Oirschot (en toekomstige fusiegemeente): toezichthouder op naleving van wettelijke kaders zoals de Omgevingswet en bescherming van monumentale bomen.

1. Bewoners (eigenaren, erfpachters, huurders)

- **Taken:**
 - Behoud van minimaal aantal bomen per perceel conform beleid.
 - Tijdige aanvraag van kapvergunningen en uitvoering van compensatie bij kap.
 - Uitvoering van regulier onderhoud binnen toegestane perioden.
- **Verantwoordelijkheden:**
 - Naleving van regels en sancties.
 - Financiële verantwoordelijkheid voor kapaanvragen en compensatie.

2. Manager Landgoed De Stille Wille (namens SWB)

- **Taken:**
 - Eindbeslissing over kapaanvragen o.b.v. dit beleid. De manager wordt 2 keer per jaar bijgestaan door een bioloog en / of een andere deskundige.
 - Publicatie van verleende vergunningen en sancties.
 - Coördinatie van beheer en onderhoud op gemeenschappelijke gronden.
- **Verantwoordelijkheden:**
 - Toezicht op naleving van richtlijnen.
 - Zorg voor transparante besluitvorming en communicatie.

3. Exploitatieorganisatie SWB

- **Taken:**
 - Beheer van lanen, wandelbos en recreatieterreinen.
 - Organisatie van beoordelingsrondes voor kapaanvragen.
 - Advies en ondersteuning bij compensatieplannen.
- **Verantwoordelijkheden:**
 - Uitvoering van ecologisch verantwoord beheer.
 - Borging van biodiversiteit en natuurwaarden.

4. Werkgroep Ecologie

- **Taken:**
 - Adviseren bij complexe kapaanvragen en ecologische vraagstukken.
 - Opstellen van inspiratielijsten voor inheemse boomsoorten.
- **Verantwoordelijkheden:**
 - Bewaken van ecologische kwaliteit en biodiversiteit.

5. Gemeente

- **Taken:**
 - Bescherming van monumentale bomen.
- **Verantwoordelijkheden:**
 - Handhaving van Omgevingswet en lokaal beleid.